

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาเรื่องการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดทางอาญา: ศึกษาผลกระทบต่อสิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทน พบว่าเมื่อมีการกระทำผิดทางอาญาเกิดขึ้น ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากความผิดดังกล่าวนอกจากจะฟ้องคดีอาญาเพื่อให้ผู้ที่กระทำผิดได้รับโทษทางอาญาแล้ว สามารถฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งเพื่อให้ผู้กระทำผิดชดเชยค่าเสียหายด้วย ซึ่งเป็นการแยกการเรียกค่าเสียหายทางแพ่งและทางอาญาออกจากกันอย่างเห็นได้ชัด แต่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งเพื่อให้ผู้กระทำผิดรับผิดชอบละเมิดอาจไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากผู้เสียหายอาจจะสูญเสียชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินช่วยเหลือตนเองหลังเกิดเหตุไม่ได้ ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินคดีและขาดทุนทรัพย์หรือไม่สามารถจับกุมผู้กระทำผิดเพื่อให้มารับผิดชดเชยค่าเสียหายได้ หรือในกรณีที่จับกุมได้แต่ผู้กระทำผิดมีฐานะยากจนไม่สามารถชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายได้ทำให้ผู้เสียหายได้รับความเดือดร้อนและไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งรัฐมีหน้าที่ป้องกันให้ความปลอดภัยแก่ประชาชน แต่รัฐไม่สามารถดูแลประชาชนได้ รัฐจึงควรเยียวยาความเสียหายให้แก่ประชาชนผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถกลับคืนสู่ฐานะเดิมของตนได้

ในประวัติศาสตร์ ประมวลกฎหมายฮัมมูราบีได้รับยกย่องกันว่าเป็นประมวลกฎหมายที่เก่าแก่และมีความสมบูรณ์ที่สุด ซึ่งได้เป็นแบบอย่างของกฎหมายในยุคต่อๆ มา ประมวลกฎหมายฮัมมูราบีได้บัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีอาญา เช่น ลักทรัพย์ ฆ่าคน จับคนเรียกค่าไถ่ เป็นต้น และมีศาลหรือผู้พิพากษาคัดสินคดี ซึ่งประมวลกฎหมายฮัมมูราบีได้มีบทบัญญัติถึงความรับผิดชอบของชุมชนที่มีต่อความผิดอาญาบางประเภท เช่น ถ้าผู้ใดถูกปล้นทรัพย์และเจ้าหน้าที่ไม่สามารถจับกุมคนร้ายได้ ผู้ถูกปล้นทรัพย์สามารถประกาศความสูญเสียทรัพย์สินของตนต่อหน้าพระเจ้าเป็นเจ้าได้ และผู้ปกครองดินแดนหรือท้องถิ่นจะต้องชดเชยทรัพย์สินทดแทนที่เขาต้องสูญเสียไป เป็นต้น

แนวความคิดด้านรัฐสวัสดิการ มาจากแนวคิดที่อาชญากรรมเป็นปัญหาของชุมชนที่อยู่
ในความปกครองดูแลของรัฐจึงเท่ากับว่าเป็นปัญหาของรัฐโดยตรง ดังนั้นเมื่ออาชญากรรมเกิดขึ้น

และมีผู้เสียหายจากการก่ออาชญากรรมนั้น รัฐจึงควรจะได้รับผิดชอบต่อผู้เสียหายบ้าง ด้วยการทดแทนค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายจากอาชญากรรมไม่มากนักน้อย โดยถือว่าเป็นรัฐสวัสดิการประเภทหนึ่ง

สำหรับประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในลักษณะเยียวยาผู้เสียหายทางการเงินดังนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องละเมิด รัฐได้กำหนดมาตรานี้ไว้เป็นหลักในการให้สิทธิแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่ง โดยกำหนดให้สอดคล้องกับความผิดในทางอาญา กล่าวคือเป็นเรื่องความผิดต่อชีวิต หรือความเสียหายในเรื่องของร่างกาย อนามัย เสรีภาพ และทรัพย์สิน หรือสิทธิต่างๆ ว่าจะต้องเรียกค่าเสียหายอย่างไรบ้าง ลักษณะกฎหมายนี้รัฐได้กำหนดสิทธิของผู้เสียหายไว้แล้ว แต่เป็นเพียงสิทธิที่ผู้เสียหายจะไปฟ้องร้องเอง รัฐไม่ได้ดำเนินการให้ รัฐไม่ได้ให้ค่าตอบแทนในเรื่องนี้แก่ผู้เสียหายแต่อย่างใด

อีกกฎหมายหนึ่งที่ทำให้การเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญา คือ บทบัญญัติ มาตรา 245 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติรับรองสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐของบุคคล ซึ่งได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ขึ้น แม้ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว แต่สิทธิในการได้รับการเยียวยาความเสียหาย แก่ผู้เสียหายในคดีอาญา ก็ยังคงได้รับการรับรองไว้โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในส่วนที่ 4 ว่าด้วยสิทธิในกระบวนการยุติธรรม มาตรา 40 (5) กล่าวคือ ผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายที่คุ้มครองผู้เสียหายในคดีอาญาอีกฉบับหนึ่ง คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 44/1 และมาตรา 44/2 ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะร้องขอในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์เพื่อให้ศาลบังคับให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน นอกเหนือจากกรณีที่พนักงานอัยการอาจเรียกร้องแทนผู้เสียหายเฉพาะกรณีเรียกคืนทรัพย์สิน และราคาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 แม้เป็นการปรับปรุงกฎหมายในการที่คุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายมากขึ้น แต่ก็ยังเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากผู้เสียหายส่วนใหญ่ในสังคมไทยมีฐานะยากจน นอกจากจะไม่ทราบว่ามีสิทธิเช่นนี้แล้ว ยังค่อนข้างลำบากที่จะทำคำร้องได้เอง อีกทั้งในคดีประเภทที่จำเลยรับสารภาพและศาลพิพากษาลงโทษ

ได้เลยนั้น ผู้เสียหายโดยทั่วไปก็ไม่อาจใช้สิทธินี้ได้ทันที ซึ่งอาจทำให้ผู้เสียหายบางกลุ่มที่มีศักยภาพเท่านั้นที่ใช้สิทธิและได้รับประโยชน์

ในต่างประเทศมีกฎหมายชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายโดยรัฐ และจัดให้มีโครงการช่วยเหลือโดยวิธีอื่นนอกเหนือจากการจ่ายค่าทดแทนด้วย เช่น ประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส เยอรมนี สหรัฐอเมริกา เป็นต้น ซึ่งมีรูปแบบและระบบกฎหมายที่แตกต่างกันอยู่บ้าง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ แม้ในรายละเอียดของการที่รัฐจ่ายค่าทดแทนให้แก่ผู้เสียหายในคดีอาญาในประเทศต่างๆ จะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่จะมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีการจ่ายค่าทดแทน โดยเกี่ยวกับความผิดอาญา ที่มีต่อชีวิต ร่างกาย ข่มขืนกระทำชำเราก่อนความผิดฐานอื่นๆ มีการนำเอาประเด็นการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในการกระทำความผิดอาญามาเป็นข้อพิจารณาในการจ่ายค่าทดแทน และมีคณะกรรมการเป็นองค์กรผู้มีความพิจารณาวินิจฉัยในการจ่ายค่าทดแทน

การเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในคดีอาญา ในรูปแบบการจ่ายเงิน ตามกฎหมายไทย ปัจจุบันเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยเรื่องละเมิด พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น นำมาสู่การพิจารณาถึงประเด็นปัญหาเรื่องการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญามีผลกระทบต่อสิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทน ดังนี้

5.1.1 ผู้เสียหายใช้สิทธิยื่นคำขอรับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ก่อนยื่นใช้สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนทางแพ่ง หรือกฎหมายอื่นๆ กฎหมายค่าตอบแทนผู้เสียหาย ไม่ตัดสิทธิในการได้มาซึ่งสิทธิเรียกร้องทางอื่น ดังมาตรา 5 ที่บัญญัติให้สิทธิไว้ แต่ยังมีบางกรณีที่มีการจ่ายค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ. 2544 นี้ กระทบสิทธิผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่ง เช่น กรณีผู้เสียหายบาดเจ็บจากการกระทำความผิดทางอาญาของผู้อื่น และเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล หรือค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ หากผู้เสียหายยื่นใช้สิทธิตามกฎหมายนี้แล้ว ต่อมาไปยื่นเรียกค่าสินไหมทดแทนทางแพ่ง ในส่วนค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับการเยียวยาเต็มตามจำนวนแล้ว จะไม่ได้รับในส่วนของค่ารักษาพยาบาลจากการเรียกค่าสินไหมทดแทนอีก ยกเว้นแต่ได้รับการเยียวยาจากกฎหมายค่าตอบแทนไม่เต็มจำนวนตามที่ผู้เสียหายได้จ่ายไปจริง

5.1.2 เมื่อผู้เสียหายได้รับคำสั่งใหม่ทดแทนในทางศาล หรือจากคู่กรณี หรือจากกฎหมายอื่น ๆ ต่อมาจึงยื่นใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 นี้ แนวทางการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย มีมติงดจ่าย หรือจ่ายค่าตอบแทนเพียงบางส่วน โดยอ้างมาตรา 18 วรรคท้าย ซึ่งหลักของมาตรา 18 วรรคท้ายนี้ ผู้บังคับใช้กฎหมายฉบับนี้จะต้องไม่ตีความตัดโอกาสที่ผู้เสียหายมีสิทธิ ได้รับสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหายพึงได้รับตามกฎหมายอื่น ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5 แต่แนวทางการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ยังมีผลกระทบต่อผู้เสียหายที่ได้รับคำสั่งใหม่ทดแทนทางศาลมาแล้ว ดังนั้น การใช้สิทธิในการยื่นขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนนี้ จะก่อนหรือหลังจากใช้สิทธิตามกฎหมายอื่น ผลที่ผู้เสียหายได้รับค่าตอบแทนควรจะเหมือนกัน แต่กลายเป็นว่าหากยื่นหลังจากใช้สิทธิอื่นมาแล้ว อาจได้รับค่าตอบแทนเพียงบางส่วน หรืออาจจะไม่ได้รับเลย ซึ่งขัดกับเจตนารมณ์ของมาตรา 5 อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งแนวทางการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ส่วนหนึ่ง มีคำพิพากษากลับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา จากมติงดจ่าย หรือจ่ายค่าตอบแทนเพียงบางส่วน เป็นจ่ายค่าตอบแทน หรือจ่ายเพิ่ม จึงทำให้เห็นได้ว่าการพิจารณาของศาลอุทธรณ์มองเจตนารมณ์ของ มาตรา 5 ที่ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะได้รับสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนหรือประโยชน์ตามกฎหมายอื่น ๆ ด้วย และคำนึงถึงมาตรา 18 วรรคท้าย โดยพิจารณาจากพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิด และสภาพความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ แม้ว่าพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนไม่มากแต่ก็พิจารณาจ่ายตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งในประเทศฝรั่งเศส กรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีให้ผู้รับผิดชอบใช้ในทางแพ่งและศาลได้มีคำพิพากษาให้จ่ายเงินเป็นจำนวนที่สูงกว่าที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้ ผู้เสียหายอาจร้องขอต่อคณะกรรมการเพื่อขอค่าเสียหายเพิ่มขึ้นถึงจำนวนเงินที่ศาลได้กำหนดให้ไว้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดระยะเวลา 1 ปี นับแต่มีคำพิพากษาของศาล จากแนวทางการพิจารณาของประเทศฝรั่งเศส จะเห็นได้ว่ากฎหมายในประเทศฝรั่งเศส เห็นถึงความสำคัญในการเยียวยาผู้เสียหายเป็นอย่างมาก ไม่น่าสิทธิที่ผู้เสียหายได้รับมาแล้วตัดสิทธิผู้เสียหายไม่ให้ได้รับค่าตอบแทน แต่กลับเพิ่มการชดเชยให้แก่ผู้เสียหายมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยจึงน่าจะนำแนวคิดดังกล่าวมาเพื่อปรับปรุงกฎหมายไทยที่มีอยู่ เพื่อจะได้คุ้มครองผู้เสียหายให้ได้รับการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

5.1.3 กฎหมายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ได้บัญญัติถึงการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่นที่สามารถขอรับค่าตอบแทนจากรัฐได้มีเฉพาะ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิต และร่างกาย ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ความผิดฐาน ทอดทิ้งเด็ก คนป่วย หรือคนชรา ซึ่งหากมีการกระทำความผิดอาญาดังกล่าวแล้วมีผลกระทบต่อ การกระทำความผิดฐานอื่นที่เกี่ยวกับทรัพย์สินด้วย ผู้เสียหายขอรับค่าตอบแทนได้เพียงความเสียหายแก่ ชีวิต ร่างกาย และจิตใจเท่านั้น แต่ความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพย์สินนั้นไม่สามารถขอรับค่าตอบแทน จากรัฐได้ แม้ว่าจะเป็นการกระทำความผิดครั้งเดียวกันนั้น จึงควรมีการเพิ่มฐานความผิดให้ ครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริง ไม่ใช่เพียงแต่มี ข้อยกเว้นในเรื่องฐานความผิดเท่านั้น ในกฎหมายของต่างประเทศ มีหลายประเทศที่เยียวยา ผู้เสียหายโดยไม่ระบุฐานความผิด และเยียวยาไปถึงความเสียหายทางทรัพย์สินด้วย เช่น ในมลรัฐ วิดตอเรีย ประเทศออสเตรเลีย มีการจ่ายค่าทดแทนให้แก่ผู้เสียหายในคดีอาญาทุกประเภท ไม่มีการ ระบุว่าอาชญากรรมประเภทใดบ้างที่อยู่ในข่ายของการได้รับค่าทดแทน ดังนั้น แม้ว่าจะเป็น อาชญากรรมในลักษณะการประทุษร้ายต่อร่างกาย ทรัพย์สิน หรืออื่นๆ ก็อาจจะได้รับการทดแทน ทั้งสิ้น ทั้งนี้ เพียงแต่มีเงื่อนไขว่าผู้กระทำผิดจะต้องถูกลงโทษจำคุกเท่านั้น ส่วนในประเทศฝรั่งเศส การเรียกร้องให้ได้รับการเยียวยาความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาอาจใช้กับความผิด เกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้เสียหาย ในความผิดฐานลักทรัพย์ น้อ โกง หรือขโมยของ ไม่ได้รับการ เยียวยาหรือ ได้รับการชดใช้ค่าเสียหายไม่เพียงพอกับความเสียหายที่ได้รับจากการกระทำความผิด ดังกล่าว จนถึงขนาดที่ทำให้ผู้นั้นตกอยู่ในสภาพที่สิ้น ไร้ปัจจัยในการช่วยเหลือตนเอง

5.1.4 การขอรับค่าตอบแทนในความเสียหายที่ได้รับจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น ผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการ กระทำความผิด ระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาอันสั้นมาก เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่รู้ถึง สิทธิของตนเอง ส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้เสียหายในการเรียกค่าสินไหมทดแทนที่เข้าใจว่าต้องรอ ให้คดีทางแพ่งสิ้นสุดก่อน ซึ่งในประเทศญี่ปุ่น การยื่นคำขอรับค่าตอบแทนของผู้เสียหายใน คดีอาญาต้องกระทำภายใน 2 ปี ในประเทศฝรั่งเศส การยื่นคำขอต้องกระทำภายใน 3 ปี นับแต่เกิด อาชญากรรม หรือภายใน 1 ปี นับแต่ศาลมีคำพิพากษาครั้งสุดท้ายหรือภายใน 10 ปี นับแต่เกิดเหตุ ก่อการร้าย แต่ต้องได้รับการรับรองจากองค์กร คณะ ผู้พิพากษา ในประเทศเยอรมนีการยื่นคำขอไม่มี กำหนดระยะเวลาไว้ว่าจะต้องยื่นภายในเวลาเท่าใด แต่ทางปฏิบัติปกติให้ผู้มีสิทธิยื่นคำขอภายใน 1 ปี แต่หากยื่นคำภายในเวลาเกิน 1 ปี จะรับค่าชดเชยนับแต่วันที่ยื่นคำขอ มิใช่วันที่เกิดอาชญากรรม

5.1.5 ผู้บังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ ยังไม่เคยใช้บทกำหนดโทษ เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสารหลักฐาน หรือข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาจากบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ปัญหาการจ่าย ค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาล่าช้า ไม่สามารถเยียวยาผู้เสียหายได้ทันที ปัจจุบันกระบวนการ พิจารณาจ่ายค่าตอบแทนใช้เวลาไม่ต่ำกว่าหกเดือนถึงหนึ่งปี ซึ่งเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดขึ้นตอนการ พิจารณาของหน่วยงานที่รับผิดชอบไว้ว่า จะดำเนินการภายใน 108 วัน ถ้าไม่ได้รับรายงานการ สอบสวนจากพนักงานสอบสวน หรือพยานหลักฐานที่เพียงพอก็ต้องรอเรื่องไว้ก่อน ซึ่งเมื่อ เปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่นการพิจารณาจะใช้เวลาประมาณห้าเดือนนับแต่ยื่นคำร้อง และจากนั้น จะใช้เวลาอีกประมาณสองสัปดาห์ในการดำเนินการให้ผู้เสียหายหรือทายาทได้รับค่าชดเชย และ หากคณะกรรมการไม่สามารถพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายหรือทายาทได้ในเวลาอันสมควร เพราะไม่พบตัวผู้กระทำความผิด หรือคณะกรรมการไม่สามารถหาพยานร่วมกันในการจ่ายค่าตอบแทน ได้เพราะความเสียหายไม่แน่ชัด กฎหมายให้อำนาจคณะกรรมการจ่ายเงินเป็นการช่วยเหลือฉุกเฉิน แก่ผู้เสียหายหรือทายาทก่อนได้เป็นจำนวนตามสมควร และในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิ ได้รับค่าเสียหายเบื้องต้น อย่างน้อย 2 วัน-1 เดือน

5.1.6 ในการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหาย คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ผู้มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย ก็มี ส่วนที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่รวดเร็ว ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เช่น คณะกรรมการ พิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา มีขนาดค่อนข้าง ใหญ่เกินไป (16 ท่าน) ทำให้การประชุมเพื่อพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายและค่าใช้จ่ายแก่ จำเลยในคดีอาญาไม่สามารถทำได้บ่อยครั้งนัก ซึ่งแต่ละท่านก็มีภารกิจหน้าที่ค่อนข้างมาก แต่ รูปแบบของคณะกรรมการที่พิจารณาจ่ายตอบแทนในประเทศฝรั่งเศส และประเทศสหรัฐอเมริกา มีคณะกรรมการไม่เกิน 3 ท่าน และต้องมีผู้พิพากษาเป็นคณะกรรมการร่วมอยู่ด้วย ซึ่งทำให้การ พิจารณาจ่ายค่าตอบแทนทำได้บ่อยครั้ง และการพิจารณาค่าตอบแทนเป็นไปอย่างรวดเร็ว และ หลักเกณฑ์ของผู้เสียหายจะมีความแตกต่างจากหลักเกณฑ์ของจำเลยโดยสิ้นเชิง ควรแยก คณะกรรมการเป็น 2 ชุดในการพิจารณาเพราะจะทำให้การพิจารณารวดเร็วขึ้น และในการพิจารณา การจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา คณะกรรมการควรวางหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทน ผู้เสียหายให้ชัดเจนเพื่อให้คณะกรรมการอนุกรรมการที่คณะกรรมการแต่งตั้งขึ้นจะได้ทำการกลั่นกรอง ตามเกณฑ์มาตรฐานที่คณะกรรมการได้วางหลักเกณฑ์ไว้

5.1.7 กฎหมายเปิดช่องให้คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 พิจารณาจ่ายค่าตอบแทนได้ถึงหนึ่งแสนบาท แต่ในแนวทางการพิจารณามีอัตราการจ่ายค่าตอบแทนกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตายเพียงแค่ 50,000 บาท แต่หากเป็นการกระทำของพลเมืองดีจึงจะจ่ายค่าตอบแทนความตาย 100,000 บาท ทำให้การจ่ายค่าตอบแทนไม่เหมาะสม ไม่เป็นธรรมกับผู้เสียหาย หรือทายาทของผู้เสียหายรายอื่นๆ ที่จำเป็นต้องสูญเสียคนที่เขารักไปโดยผู้เสียหายไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการกระทำผิดนั้น และการที่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2546 กำหนดอัตราการจ่ายค่าตอบแทนตายตัวเกินไป ทำให้ไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบันการชดเชยหรือเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ต้องเสียหายไม่เหมาะสมกับความเสียหายที่ต้องสูญเสียไป ซึ่งในประเทศเยอรมนีการจ่ายค่าชดเชยไม่มีการจำกัดวงเงินขั้นสูงของค่าตอบแทน และค่าชดเชยแก่เหยื่ออาชญากรรมจะครอบคลุมถึงค่ารักษาพยาบาล การดูแลทางจิต การฟื้นฟูด้านวิชาชีพ ค่าทดแทนการทุพพลภาพ ค่าทดแทนผู้อยู่ในอุปการะของเหยื่ออาชญากรรมที่เสียชีวิต ค่ากายภาพบำบัด ค่าปลงศพ ค่าขาดไร้อุปการะเลี้ยงดู บริการการทำงานบ้านซึ่งเหยื่ออาชญากรรมเคยเป็นผู้ทำ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดทางอาญา ศึกษาผลกระทบต่อดีทิตีในการเรียกค่าสินไหมทดแทน โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ จะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศไทยยังไม่สามารถคุ้มครองผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

5.2.1 การได้รับค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายจากคู่กรณี ศาลไม่ควรนำสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหายได้รับจากพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาประกอบการพิจารณา เนื่องจากผู้เสียหายมีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ดังเช่นในประเทศฝรั่งเศส กรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีให้ผู้รับผิดชอบผิดใช้ในทางแพ่ง และศาลได้มีคำพิพากษาให้จ่ายเงินเป็นจำนวนที่สูงกว่าที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้ ผู้เสียหายอาจร้องขอต่อคณะกรรมการเพื่อขอค่าเสียหายเพิ่มขึ้นถึงจำนวนเงินที่ศาลได้กำหนดให้ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดระยะเวลา 1 ปี นับแต่มีคำพิพากษาของศาล

5.2.2 คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญา ควรปรับแนวทางการพิจารณา โดยไม่นำสิทธิที่ผู้เสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนทางแพ่งหรือตามกฎหมายอื่น มาตัดโอกาสในการพิจารณาค่าตอบแทน เนื่องจากเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้รัฐไม่สามารถดูแลความปลอดภัยในชีวิตร่างกายของประชาชนได้ จึงมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าตอบแทนเพื่อเยียวยาให้แก่ผู้เสียหาย ดังความตามมาตรา 5 การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหายพึงได้รับตามกฎหมายอื่น และการเยียวยาตามพระราชบัญญัตินี้ มีอัตราการจ่ายค่าตอบแทนที่จำกัดตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ฉะนั้นการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายไม่เต็มตามจำนวนที่เสียหายจ่ายไปจริง

5.2.3 ควรเพิ่มฐานความผิดที่รัฐต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้เสียหาย โดยครอบคลุมถึงความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพย์สิน อันเกิดขึ้นในขณะที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิต และร่างกาย ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วย หรือคนชรา เพื่อเยียวยาผู้เสียหายให้ครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้น เพราะการเรียกค่าสินไหมทดแทนทางศาลใช้ระยะเวลาานาน ถ้าไม่สามารถจับตัวผู้กระทำความผิดได้ หรือหากจับได้แต่ผู้กระทำความผิด มีฐานะยากจนก็ไม่สามารถจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายได้

5.2.4 ควรแก้ไข มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัตินี้ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยขยายระยะเวลาการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนเป็นระยะเวลามากกว่า 1 ปี ดังเช่นในประเทศญี่ปุ่น ต้องยื่นคำขอภายใน 2 ปี หรือประเทศฝรั่งเศส ต้องยื่นคำขอภายใน 3 ปี เพราะระยะเวลา 1 ปี สั้นเกินไปสำหรับผู้เสียหายได้รู้ถึงสิทธิตามกฎหมายฉบับนี้ แต่หากผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนนั้นเป็นกลไกที่ต้องพึ่งอำนาจศาล ซึ่งมีข้อจำกัดอยู่คือ ต้องมีตัวจำเลย ดังนั้น การที่มีพระราชบัญญัตินี้ ย่อมเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับการคุ้มครองสิทธิดียิ่งขึ้น และไม่กระทบสิทธิผู้เสียหายที่ใช้สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนทางศาลควบคู่ไปกับการใช้สิทธิยื่นขอรับค่าตอบแทนตามพระราชบัญญัตินี้

5.2.5 ควรใช้บทกำหนดโทษ เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสารหลักฐาน หรือข้อมูลประกอบการพิจารณาจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการพิจารณาไม่เกิดความล่าช้า และสามารถเยียวยาผู้เสียหายที่เดือดร้อนได้ และหากไม่สามารถนำข้อมูลมาพิจารณาประกอบได้ หรือหากไม่สามารถหาสมัครร่วมกันในการจ่ายค่าตอบแทนได้ ควรเพิ่มมาตรการการจ่ายค่าตอบแทนฉุกเฉินให้แก่ผู้เสียหายหรือทายาทเบื้องต้นก่อนเหมือนในประเทศญี่ปุ่นและฝรั่งเศส ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือผู้เสียหายได้ นอกจากการเรียกค่าสินไหมทดแทนทางศาล

5.2.6 ควรแก้ไขมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยปรับรูปแบบของจำนวนคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนฯ ให้ไม่มากจนเกินไปและต้องมีผู้พิพากษาเป็นคณะกรรมการร่วมอยู่ด้วยดังในประเทศ สหรัฐอเมริกาหรือประเทศฝรั่งเศส เนื่องจากอาชีพผู้พิพากษามีความใกล้ชิดกับผู้เสียหาย และมี ประสบการณ์ในการพิจารณาคดีน่าจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการพิจารณาค่าตอบแทน รวมทั้ง ควรแยกคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ใน คดีอาญา เป็น 2 ชุด ผู้เสียหาย และจำเลยเพราะหลักเกณฑ์ของผู้เสียหายจะมีความแตกต่างจาก หลักเกณฑ์ของจำเลยโดยสิ้นเชิง เพื่อสะดวกและรวดเร็วต่อการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนแก่ ผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

5.2.7 ควรให้มีการแก้กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราในการจ่าย ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ข้อ 3 (4) ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น โดยให้มีการจ่ายค่าตอบแทนแบบมีขั้นต่ำขั้นสูงไม่ควรกำหนดอัตรา เดียวตายตัว เพื่อสามารถเยียวยาความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับให้เหมาะสมกับสภาพสังคม และ เศรษฐกิจในปัจจุบัน

จากการที่ผู้เขียนได้ศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะมาตรการทางกฎหมาย เพื่อให้การ จ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาของผู้อื่น ไม่กระทบต่อสิทธิในการ เรียกค่าสินไหมทดแทน และการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายฉบับใด ควรบังคับใช้ ให้คุ้มครองสิทธิแก่ผู้เสียหายมากกว่ารื้อถอนสิทธิ เพื่อให้ระบบการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหาย ในประเทศไทยมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น